

Borneo har sedan århundraden lockat äventyrare och naturälskare. Ett kontrasternas rike där det snabbt skiftar från stekande hetta till aftonsvalka, från gassande solsken till häftiga skyfall. Borneo rymmer hela tidsspektret från forntid till nutid, från det primitiva till dagens civilisation. En resa till Borneo ger dig allt; tropiska djungler, ett magnifikt växt- och djurliv, några av världens vackraste stränder samt äventyr och avkoppling i en perfekt mix.

Bästa reseperioden infaller från april till september.

Malaysia är en konstitutionell monarki som består av elva delstater (sultanat) samt federala huvudstaden Kuala Lumpur och de på Borneo belägna delstaterna Sabah och Sarawak. Malaysia delar Borneo (världens tredje största ö) med Indonesien och sultanatet Brunei.

Det Borneo vi vill uppehålla oss kring är de två malaysiska delstaterna Sarawak och Sabah som man enklast når med flygförbindelse till Kuching (Sarawak) och Kota Kinabalu (Sabah) vilka bl.a trafikeras av flygbolag som Malaysian Airlines och Singapore Airlines. Om man vill uppleva storstadspuls föreslås stopp i Kuala Lumpur eller Singapore. Kuala Lumpur, Malaysias huvudstad är väl värd ett besök. En modern storstadsmetropol med många olika arkitekturstilar och särpräglade byggnader – allt från pampiga kolonialpalats till det färgstarka Chinatown. Singapore Airlines erbjuder mycket fördelaktiga stopover paket i Singapore med generösa rabatter på transfers,

hotellövernattningar och entréavgifter till sevärdheter.

Utflyktsförslag i Sarawak

Kuching är en mycket vacker, färgstark och intressant stad och räknas som en av Sydostasiens pärlor. Den grundades av engelsmän år 1841 och hyser en spännande kulturmix av marknader, kyrkor, moskéer, kinesiska tempel samt en härlig blandning av traditionell och viktoriansk arkitektur. Denna förtjusande eleganta stad bjuder på härligt promenadstråk längs Sarawakfloden, museer och basarer samt ett utsökt restaurangutbud med allt från typisk inhemsk mat till internationellt toppkök. Namnet betyder "katt" på malayspråk och i staden finns ett otal kattstatyer.

Sarawak Cultural Village är som ett levande museum. Här ges en utomordentligt intressant presentation av Sarawaks olika etniska folk-

grupper och deras byggnadskonst, hantverk och danser. Vi får också en inblick i hur livet i de karaktäristiska långhusen gestaltat sig.

Semenggok Orang Utan Rehabilitation Center tar hand om föräldralösa orangutanger. Här uppfostras de till att klara sig själva i det fria och den stora showen startar när orangutangerna matas. Ett fascinerande besök och möte med orangutang, som betyder "skogsmänniska".

Ett besök i **Gunung Gading National Park** kan inledas med barbecue-lunch i det fria. Därefter ger man sig ut i regnskogen på spaning efter rafflesia – världens största blomma som blir 1 meter i diameter!! Nationalparken Gunung Gading anses vara bästa stället att se denna unika blomma, egentligen en parasit som lever på andra växters rötter. Rafflesia förekommer året runt. Den växer snabbt och sväller ut till sitt

imponerande omfång, men vissnar efter några dagar.

Båtutflykt till **ön Satang** ute i Syd-kinesiska havet. Båtresan tar en dryg halvtimme och följer kusten förbi mangroveträsk och små fiskebyar innan båten styr ut till denna lilla paradiso med vita stränder och tät regnskog. Ön är omgiven av korallrev som lämpar sig väl för snorkling. Tillsammans med ytterligare några öar utgör Satang en nationalpark där havssköldpaddor kommer iland och lägger sina ägg i sanden.

Buss- och båtfärd till **Bako National Park** som ligger på en angränsande halvö består av tropisk regnskog, mangroveträsk, dramatiska sandstensklippor och fina sandstränder.

Man vadar iland och vandrar genom vegetationen där de för Borneo unika näsaporna lever. Dessutom möter vi bladapor och livfulla vartsvin – Bako är en av de bästa platserna på Borneo

att skåda djur i sin rätta omgivning och i den omfattande floran hittar vi bl a sällsynta köttätande växter.

Ibanfolkets långhus i Tuba – Packa en övernattningssväska och lämna övrigt bagage på hotellet i Kuching. En tur med fyrhjulsdrivna fordon under ett par timmars färd på småvägar genom plantager med oljepalm, risfält och pepparodlingar tar dig till ibanfolket i Tuba. Sista biten sker med långbåt längs floden. Ibanerna var kända som de mest fruktade huvudjägarna på Borneo. När huvudjakten pågick som allra värst krävde en flicka att blivande maken skulle överrätta ett huvud som gåva. Sedan denna del av Borneo hamnat under engelsk överhöghet på 1840-talet utrotades huvudjakten gradvis, men fick en renässans under andra världskriget efter japanernas brutala erövring av ön. Huvudjägarna fick ”fritt fram” och torkade japanska huvuden vårdas ömt i ”skattsamlingen”. Idag är ibanfolket fredliga och gästfria och man kan tillbringa natten som gäst i långhuset. Långhuset hyser 20-30 familjer som bor ibland flera generationer i ett rum. Varje familj har sitt sovrum, men man äter gemensamt och umgås på verandan eller i den långa korridoren. Efter välkomsterceremoni installeras man som gäster i långhuset och serveras en god lunch. Därefter förevisar ibanfolket traditionella jaktmetoder med blåsrör och giftpilar och hur de samlar frukt. Man spanar efter näsapor, silverbladapor och framför allt Borneos berömda näshornsfågel eller noshörningsfågel, som den också kallas. Efter återkomst till Tuba bjuder äldermannen (hövdingen) till festkväll i långhuset, vilken inleds med tuak – det traditionella risbrännvinet – samt en god middag. Övernattning i långhus sker på madrasser på golvet. Det finns varken varmvatten eller elektricitet, m a o ganska enkel logi men ett minne för livet!

Någon av kvällarna rekommenderas en *betagande flodtur i skymning* där man med lite tur kan föräras ett möte med delfiner. Färden går genom mangroveträsk med krokodiler och ödlor och när mörkret lagt sig erbjuder de svärmande eldfly-

gorna ett hänförande ”ljusspel”.

Från Kuching kan man ta sig med två korta flygetapper på en timma respektive en halvtimme till Gunung Mulu flygplats och Gunung Mulu nationalpark, nära gränsen till sultanatet Brunei. Nationalparken tillhör världsarvet, utgörs av bergsskogs skog med spektakulära karstformationer och har ett av världens mest omfattande grottsystem på över 200 km! Grotterna utforskas kontinuerligt och ständigt görs nya upptäckter av tidigare okända grottpassager. Man kan ge sig iväg på en fotvandring (3 km) längs planklagda gångstigar genom primär regnskog till den väldiga Deer Cave. Grottans interiör liknar ett månlandskap och i solnedgången vidtar ett mäktigt skådespel när drygt en miljon(!) fladdermöss vaknar till liv och lämnar grottan för att påbörja nattens jakt på föda. När mörkret lagt sig återvänder man med hjälp av ficklampor på plankvägarna till sin lodge.

Man kan flyga från Mulu via Kota Kinabalu till Sandakan och därmed lämna Sarawak och ankomma till Sabah, den andra av de malaysiska delstaterna på Borneo. Sandakan totalförstördes under andra världskriget eftersom japanerna hade sitt högkvarter här.

Utflyktsförslag i Sabah

Orangutangerna i Sepilok – Cirka 25 km norr om Sandakan ligger Sepilok Orang Utan Rehabilitation Centre, etablerat 1964 för att lära orangutanger som hållits i fångenskap samt föräldralösa orangutangungar att klara sig på egen hand. Orangutangerna anpassas gradvis till ett liv i det fria och det är en mäktig syn att se dem svinga sig genom regnskogen fram till utfodringsplatsen. Under flera år lär sig orangutanger som levt i fångenskap de grundläggande färdigheter som krävs för ett liv i det fria. Orangutangerna har levt som husdjur, använts i nöjesindustrin eller är föräldralösa men köpts tillbaka av de olika rehabiliteringscentra som finns på Borneo.

Efter detta möte med ”skogsmänniskan” återvänder man förslagsvis till Sandakan och tar plats i långbåt

för en timmas båtfärd genom Kinabatangan-flodens mangrovedelta. Kanske får man syn på de bedärande näsaporna såväl som fåglar och reptiler. Lunchstopp i byn Kampung Abai och sedan följer man floden ytterligare en timma uppströms till Kinabatangan Riverside Lodge i Sukau. Flodfärden anses vara en av världens mäktigaste. Ännu en flodfärd kan företas i skymningen och då kan man räkna med att träffa på fler av Borneos unika näsapor. De håller ihop om 10-20 individer och ser mycket speciella ut med sina stora näsor och stora magar. Ett fantastiskt slut på dagen är att avvjuta en god middag på lodgen till ackompanjering av regnskogens malösa symfoni.

Danum Valley – från Kinabatangan går färden till den jättelika kalkstensgrottan Gomantang, där tusentals svalbor bygger sina bon. Dessa svalbor används som ingrediens i den kinesiska maträtten svalbosoppa och plockas av speciella ”svalbojägare” som under hisnande klättringsmanövrer på bambupålar samlar in de bäst lämpade bona. Strapatsen är lönsam eftersom kineser betalar stora summor för denna delikatess. Nästa intressanta besök på denna rutt är i staden Lahud Datu, en utskeppningshamn för timmer på Borneos östkust. Här tar man lämpligen en stärkande lunch och laddar upp inför en av resans absoluta höjdpunkter – vistelsen i den djupaste av regnskogar i Danum Valley Conservation Area, ett av världens mest unika vildmarksområden i Borneos inre. Så nära Edens lustgård man kan komma. Ett av världens äldsta och mest majestätiska regnskogsområden.

Besökarrantalet regleras genom att endast en lodge finns i området med plats för endast 60 gäster. Borneo Rainforest Lodge är belägen vid en flodkrök omgiven av regnskogsklädda berg. Man kan bo i ”chalets” som sammanbinds av bekväma gångbroar.

Danum Valley utgör ett av världens mest exklusiva naturreservat, en riktig orörd tropisk regnskog med vilda djur. Här lever vilda orangutanger, varaner, sumatranoshörningar, trädleoparder, flygekorrar och sibetkatter. Förekomsten av växter som Strypfikus och väldiga dipterocarpträd samt oändliga

mängder orkidéer är hänförande.

Här kan man lätt spendera två hela daga då man bl a kan sysselsätta sig med exkursioner, fotvandringar, turer med jeep i regnskogen, promenader längs ”canopy walks” dvs hängbroar som löper mellan de väldiga träden – allt under ledning av expertguider på Borneo Rainforest Lodge. Programmet sätts samman och anpassas efter rådande väderförhållanden och rapporter om vilka djur som sikts. Man ger sig också ut på jakt efter Rafflesia – världens största blomma som blir en meter i diameter!! Denna märkliga blomma förekommer endast på Borneo och Sumatra.

Danum Valley är speciellt känt genom den världsberömda svenske fotografen Mattias Klum som under sin 14 månader långa vistelse tog bilderna till boken ”Skogens öga”. Mellan regnskogsutflykterna kopplar man av på Borneo Rainforest Lodge, som också anordnar intressanta föredrag med bildvisningar. Lunch och middag ingår varje dag.

Dags att lämna regnskogsparadiset och återvända till civilisationen. Med jeep färdas man åter till staden Lahud Datu och dess flygplats, varifrån Malaysia Airlines flyger på 45 minuter till Sabahs huvudort Kota Kinabalu. ”KK”, som staden kallas, utplånades av japanerna under andra världskriget och har återuppbyggts till en modern metropol.

Strax utanför Kota Kinabalu ligger en rad vackra korallöar Tunku Abdul Rahman-öarna. Båtturen tar endast 15 min och här kan man tillbringa större delen av dagen och njuta av vita sandstränder och härliga bad samt en barbecue-lunch på stranden.

En skön avrundning efter alla intryck och äventyr är att koppla av några dagar på smakfulla Shangri La's Rasa Ria Resort, beläget direkt på stranden i närheten av ett naturreservat. Hotellet har flera restauranger, ett stort poolområde och en mycket vackert och påkostad spa-anläggning.

Text:

**Jörgen Westerhov
Cecilia Wallenbo**

